

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi laajakaistarakentamisen tuesta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on saattaa laki vastaamaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttuneita vaatimuksia.

Esityksen mukaan lakia muutettaisiin siten, että tukiohjelma kohdistuisi jatkossa ainoastaan edistyksellisten kiinteiden viestintäyhteyksien tukemiseen. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevaan sääntelyyn on lisätty omat ehtonsa kiinteän ja langattoman laajakaistan tukemiselle. Langattoman laajakaistan tukemista koskevien ehtojen mukaan Suomessa ei jäisi 5G-verkoille lainkaan tukikelpoisia alueita 4G-verkkojen laajan kattavuuden vuoksi. Näin ollen tukiohjelma tulisi kohdistaa jatkossa vain kiinteiden yhteyksien tukemiseen. Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta, koska lain soveltamisalaa on tarkoitus muuttaa.

Lisäksi lakiin lisättäisiin aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset suunnitellun hankealueen kartoituksesta, julkisesta kuulemisesta ja kilpailuvaikutusten arvioinnista. Säännökset täsmentäisivät kyseisten toimenpiteiden sisältöä ja toteutustapoja. Myös laajakaistahankkeen tukikelpoisia kustannuksia ja tuen myöntämisen kriteerejä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tarkennuksia ja muutoksia. Uudet säännökset eivät kuitenkaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia nykykäytäntöön.

Tukiohjelmalle esitetään 15 miljoonan euron määrärahaa vuodelle 2022, jonka avulla nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuus olisi tavoitteena saada noin 30 000 uudelle kotitaloudelle.

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 3.2.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	8
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset	10
5.1 Tukiohjelman notifiointi komissiolle	10
5.2 Kunnan maksuosuuksien muuttaminen.....	10
6 Lausuntopalaute	11
7 Säännöskohtaiset perustelut	13
8 Lakia alemman asteinen sääntely	17
9 Voimaantulo	18
10 Suhde talousarvioesitykseen.....	18
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	18
LAKIEHDOTUS	19
Laki laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta	19
LIITTEET	23
RINNAKKAISTEKSTI.....	23
Laki laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta	23
ASETUSLUONNOS	30
Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.....	30

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Suomessa on tuettu laajakaistarakentamista valtiontuella vuosina 2010-2019 yhteensä yli 70 miljoonalla eurolla. Tukiohjelmaa jatkettiin vuoden 2021 alussa pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti. Uutta tukiohjelmaa varten säädettiin laki laajakaistarakentamisen tuesta (1262/2020, jäljempänä *laajakaistatukilaki*), joka tuli voimaan 1.1.2021.

Laajakaistatukiohjelmalla edistetään Liikenne- ja viestintäministeriön digitaalisen infrastruktuurin strategian tavoitetta, jonka mukaan vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä, joiden nopeus voitaisiin kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on sitouduttu tavoitteeseen. Hallituksen ohjelman mukaan nopeita yhteyksiä rakennetaan ensisijaisesti markkinaehtoisesti ja vasta toissijaisesti julkisen rahoituksen avulla. Laajakaistatukiohjelma on tarkoitettu alueille, joille nopeita yhteyksiä ei rakenneta markkinaehtoisesti ennen vuotta 2025.

Laajakaistatukiohjelmaan sovelletaan tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) 651/2014 (*yleinen ryhmäpoikkeusasetus*), jossa säädetään muun muassa laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevista edellytyksistä. Euroopan komissio on 3.8.2021 voimaan tulleella asetuksellaan (EU) 2021/1237¹ tehnyt muutoksia yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen. Aiemman asetuksen aikana hyväksytyt tukiohjelmat on saatettava vastaamaan muuttuneita sääntöjä kuuden kuukauden kuluessa muutosten voimaan tulosta, jotta tukiohjelmat katsotaan edelleen EU:n valtiontukisääntöjen mukaisiksi ilman erillistä notifiointia komissiolle. Näin ollen kansalliseen laajakaistatukilakiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen on tehtävä ryhmäpoikkeusasetuksesta johtuvat muutokset.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu ja Suomen kanta

Yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään edellytyksistä, joilla jäsenvaltiot voivat ottaa valtiontukitoimenpiteet käyttöön ilman komission ennakkohyväksyntää, eli ilman erillistä notifiointimenettelyä. Tukeakseen muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen tehokasta käyttöä, komissio antoi 21.12.2020 ehdotuksen, jolla ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa laajennettiin. Ehdotuksilla oli vaikutuksia myös laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskeviin edellytyksiin.

Valtioneuvosto antoi komission ehdotuksesta perustuslain (731/1999) 96 §:n 2 momentin mukaisen U-kirjelmän (U 8/2019 vp²), jossa se muun muassa suhtautui varauksellisesti asetusehdotuksessa esitettyyn laajakaistainfrastruktuuria koskevan sääntelyn tiukentumiseen. Suomen osalta asetus ei käytännössä sallinut 5G-verkon tukemista, koska Suomessa 4G-peitto

¹ Komission asetus tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta (EU) 2021/1237; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1237&from=FI>

² U-kirjelmä U 8/2019 vp; https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_8+2019.pdf

kattaa käytännössä lähes koko väestön (99,9 %). Valtioneuvoston mielestä sääntelyn lähtökohtana olisi pitänyt olla vähimmäispalvelutason määrittäminen erillisen teknologiajaottelun sijasta ja asetuksen olisi mahdollistettava verkkojen rakentaminen kullekin alueelle sopivimman ja kustannustehokkaimman teknologian avulla sekä huomioida, että teknologian kehityksen myös yhteysnopeudet kasvavat eri teknologioissa.

Komissiolla on yksinomainen toimivalta tukien soveltuvuudesta sisämarkkinoille ja se antoi muutosasetuksen 23.7.2021.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Hallituksen esityksen esivalmistelu aloitettiin elokuussa ja säädöshankepäättös hyväksyttiin 14.9.2021. Valmisteluun liittyvät asiakirjat ja muut tiedot valmistelun vaiheista ovat julkisesti saatavilla valtioneuvoston hankeikkunasta: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM053:00/2021>. Hankkeen kiireellisestä valmisteluaiakataulusta johtuen esityksestä ei järjestetty kuulemistilaisuutta ja lausuntokierros oli normaalia lyhyempi ajalla 14.9.-27.9.2021. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa ja lähetettiin sidosryhmille. Lausuntoja annettiin yhteensä 46 kappaletta. Lausunnot ovat julkisesti saatavilla lausuntopalvelu.fi-palvelussa sekä valtioneuvoston hankeikkunassa.

Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta (Kuthanek) käsitteli esitystä 6.10.2021. Esitys annettiin tiedoksi yrittäjineuvottelukunnalle.

Esitys on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tavoitteena on todeta tietyt tukimuodot soveltuviksi sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti. Esityksen antamisen taustalla olevalla yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksella (EU) 2021/1237 komissio on laajentanut yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa entisestään. Muutosasetuksen tavoitteena on ottaa muun muassa huomioon covid-19 pandemian seuraukset sekä varmistaa johdonmukaisuus komission yleisten politiikkatoimien kanssa erityisesti vuosina 2020-2021. Säädöksen tavoitteena on tukea muun muassa tiettyjä digitaalista siirtymää tukevia toimia, jotka ovat myös tärkeitä koronaviruspandemian jälkeisen elvytyksen hoidossa.

Kansalliseen laajakaistaohjelmaan liittyvät laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevat muutossäännökset sijoittuvat asetuksessa 52 ja 52 a artiklaan.

Asetuksen 52 artikla asettaa säännökset vain kiinteälle laajakaistaverkolle kohdistuvaan tukeen sisältäen edellytykset muun muassa tukikelpoisista kustannuksista ja investointityypeistä sekä tukea varten tehtävistä kartoituksesta sekä julkisesta kuulemisesta. Artiklassa säädetään myös vaatimuksesta tuettavan verkon aikaansaamaan merkittävään parannukseen, tuen myöntämisedellytyksistä sekä takaisinperintämenettelyistä. Lisäksi artiklassa on säännöksiä liittyen käyttöoikeuden luovutukseen.

Artiklassa 52 a säädetään tuesta 4G- ja 5G-matkaviestinverkoille. Artikla asettaa säännökset niin tukikelpoisille kustannuksille kuin investointikelpoisille alueille ja tuetun hankkeen edellytyksille. 5G-investointien olisi sijaittava alueilla, joilla olevat verkot kykenevät enintään

3G-matkaviestinpalveluihin, ja joilla ei ole olemassa 4G- eikä 5G-matkaviestinverkoja. Lisäksi artiklassa säädetään myös muun muassa kartoituksesta ja julkisesta kuulemisesta. Artiklassa säädetään myös käyttöoikeusvelvoitteista ja tuen myöntämisen edellytyksistä sekä edellytyksistä julkisrahoitteisen 4G- tai 5G-verkon käytöstä kiinteiden langattomien liityntäpalvelujen tarjoamiseen.

Näiden lisäksi laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevia artikloita ovat 52 b ja 52 c artikla, jossa säädetään Verkkojen Eurooppa-välineeseen liittyvästä infrastruktuurin tukemisesta (Connecting Europe Facility) sekä kuluttajille ja pk-yrityksille soveltuvista tietoliikenneyhteyksien parantamisavustuksista.

3 Nykytila ja sen arviointi

Laajakaistatukilaki tuli voimaan 1.1.2021. Laki mahdollistaa laajakaistarakentamisen tukemisen valtion varoista ja siinä säädetään tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä. Tukiohjelmalle on varattu vuoden 2021 kansallisesta budjetista 5 miljoonaa euroa, jolla on tavoitteena saada noin 10 000 uutta kotitaloutta nopeiden laajakaistayhteyksien piiriin. Lisäksi EU:n elpymisvälineestä on haettu Suomen suunnitelman mukaisesti 49,8 miljoonaa euroa laajakaistatukiohjelman täydentämiseen. Elpymisvälineestä haetun rahoituksen on suunniteltu jakautuvan useammalle vuodelle. Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksessä tukiohjelmalle esitetään 15 miljoonaa euroa. Lopullinen tuen määrä tullaan arvioimaan vuonna 2022 ottaen huomioon myös arvio tuen menekistä elpymisvälineen rahoitukselle asetetussa aikataulussa.

Kansallisen laajakaistatukiohjelman lisäksi Suomessa tuetaan laajakaistarakentamista myös EU:n maaseuturahastosta. Kyseisellä rahoituksella tuetaan paikallisia laajakaistainvestointeja, eli niin sanottuja kyläverkkohankkeita. Maaseuturahaston hankkeet saavat 16 miljoonan euron rahoituksen EU:n elpymisvälineen kautta. Erilaiset laajakaistaohjelmat täydentävät toisiaan ja niiden hyödyntämistä koordinoidaan kansallisesti yhteistyössä tukiviranomaisten kanssa. Erityisesti elpymisrahoituksen osalta tukitoimenpiteiden koordinaatiota ja rahoitusten yhteensovittamista vahvistetaan.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 3 artiklan mukaan tukiohjelmat, tukiohjelmista myönnetty yksittäinen tuki ja tapauskohtainen tuki ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 2 tai 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvia, ja ne vapautetaan sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta edellyttäen, että tuki täyttää kaikki yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen I luvussa säädetty edellytykset ja asetuksen III luvussa säädetty kyseessä olevaa tukimuotoa koskevat erityisedellytykset.

Voimassa oleva laajakaistatukilaki valmisteltiin siten, että se täytti valmisteluvaiheessa voimassa olleen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytykset. Nyt lakiin ehdotetaan tehtäväksi vain yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksista johtuvat välttämättömät muutokset.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen I luvun muutokset eivät aiheuta merkittäviä muutostarpeita laajakaistatukilakiin. Asetuksen 2 artiklan 139 a kohdan mukainen verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen määritelmä tulisi sisällyttää lakiin, koska se vaikuttaa hankealueen kartoituksessa ja kilpailuvaikutusten arvioinnissa huomioon otettavien verkkojen laajuuteen. Myös saman artiklan 139 b kohdan mukainen sosioekonomisen vaikuttajan määritelmä tulisi sisällyttää lakiin, sillä se vaikuttaa rakennettavan verkon tukikelpoisuuteen. Lisäksi 4 artiklan 1 y kohdassa säädetty asetuksen soveltamisalan rajaus laajakaistahankkeille, jotka ylittävät tietyt kokonaiskustannukset, on muuttunut. Aiemman 70 miljoonan euron kokonaiskustannusten sijaan asetusta ei jatkossa sovellettaisi kiinteille laajakaistaverkoille tarkoitettuun tukeen, jos hankkeen kokonaiskustannukset ylittävät 100 miljoonaa euroa. Laajakaistatukilain 10 §:n 6

momentissa säädettyä raja-arvoa tulisi näin ollen nostaa vastaavasti. Lisäksi ryhmäpoikkeusasetuksen 8 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädettyyn tuen kasautumista koskevaan kohtaan on lisätty poikkeus koskien asetuksen III luvun 16 jakson piiriin kuuluvaa InvestEU-rahaston tukea. Tuen kasautumisesta säädetään voimassa olevan laajakaistatukilain 9 §:ssä, johon ehdotetaan lisättäväksi InvestEU-rahaston tukea koskeva poikkeus.

Kiinteiden laajakaistaverkkojen julkista tukea koskevista erityisedellytyksistä säädetään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklassa. Langattomien laajakaistaverkkojen tukea koskevista edellytyksistä säädetään asetuksen 52 a artiklassa, jonka mukaan 5G-verkkoja ei voida tukea alueella, joilla on jo 4G- tai 5G-verkkoja. Suomessa 4G-verkkojen peitto kattaa 99,9 prosenttia väestöstä, minkä vuoksi tuki voitaisiin Suomessa kohdistaa jatkossa vain kiinteille yhteyksille. Asetuksen uudet erilliset vaatimuksensa kiinteän ja langattoman verkon tukemiselle edellyttäisi muutoksia laajakaistatukilain teknologianeutraaliin sääntelyyn.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 2 kohdassa säädetään tukikelpoisista kustannuksista sekä tuen enimmäismäärän vahvistamisesta joko kilpailuun perustuvalla valintamenettelyllä tai ilman kilpailuun perustuvaa valintamenettelyä. Laajakaistatukilain mukaan tuen saaja valitaan aina kilpailuun perustuvalla valintamenettelyllä, joten myös tuen enimmäismäärä vahvistettaisiin jatkossakin kilpailutuksen kautta.

Asetusmuutoksen myötä jatkossa olisi mahdollista tukea laajakaistaverkon rakentamiskustannusten lisäksi myös verkon ylläpidosta ja toiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Laajakaistatukilain mukaan tukikelpoisia ovat vain verkon rakentamiskustannukset, eli esimerkiksi ylläpito- ja vuokrauskustannukset ovat tukikelvottomia. Tältä osin verkon tukikelpoisuutta ei ehdoteta laajennettavaksi, sillä verkon toiminnasta ja ylläpidosta aiheutuvien kustannusten arviointi etukäteen on vaikeaa ja kustannusten jälkikäteinen valvonta kuormittaisi sekä tuensaajaa että tukiviranomaista tarpeettomasti tuen maksamisen jälkeen. Verkon toiminnasta ja ylläpidosta aiheutuvien kustannusten maksaminen etukäteen hyvinkin pitkälle ajalle voisi myös johtaa tuen takaisinperintään vielä pitkän ajan kuluttua verkon käyttöönoton jälkeen. Myös vaihtoehtoinen menettelytapa, jossa toiminta- ja ylläpitokustannukset maksettaisiin toteutuneiden kustannusten mukaan esimerkiksi vuosittain, aiheuttaisi turhaa hallinnollista taakkaa, minkä lisäksi käytettävissä olevaa määrärahaa jouduttaisiin sitomaan pitkälle ajalle potentiaalisia tulevia kustannuksia varten. Tällöin tukea ei voitaisi myöntää yhtä paljon verkon rakentamiseen, ja tukiohjelmalle asetetut tavoitteet olisi vaikeampi saavuttaa. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaista tukea edelleen verkon rakentamiskustannuksia, jolloin myös tuen maksu- ja valvontaprosessit voitaisiin pitää sujuvampina.

Asetuksen 52 artiklan 3 kohdan a-c alakohdissa säädetään vaihtoehtoisista tukikelpoisista investoinneista. Kohdan a ja b alakohdat koskevat laajakaistayhteyksien käyttöönottoa kotitalouksille ja sosioekonomisille vaikuttajille. A-alakohta koskee hitaampien, vähintään 30 megabittia sekunnissa latausnopeuden mahdollistavien verkkojen tukemista ja b alakohta koskee nopeiden, vähintään 300 megabittia sekunnissa latausnopeuden ja 100 megabittia sekunnissa lähetysnopeuden mahdollistavien verkkojen tukemista. C alakohta koskee pelkästään sosioekonomisille vaikuttajille tarkoitettujen huippunopeiden, vähintään gigabitin sekunnissa latausnopeuden mahdollistavien verkkojen tukemista. Laajakaistatukilaki on tarkoitettu nopeiden (vähintään 100 Mbit/s) yhteyksien rakentamiseen kotitalouksille sekä yrityksille ja julkishallinnon toimipaikoille, joten siihen sovellettaisiin jatkossa asetuksen b alakohtaa. Tämä vaikuttaisi valtioneuvoston asetuksessa säädettäviin tukikelpoisen yhteyden vähimmäisnopeuksiin. Lisäksi kilpailuvaikutusten arvioinnissa huomioon otettavien olemassa olevien ja suunniteltujen verkkojen latausnopeus tulisi lisätä lakiin. Ajanjaksoon, jolla alueelle suunnitellut verkot olisi otettava huomioon, tulisi myös uutta joustonvaraa aiemman kolmen

vuoden ajanjakson ohelle. Jatkossa ajanjakso voitaisiin sitoa paremmin suunnitellun tukitoimenpiteen aikatauluun.

Asetuksen 52 artiklan 4 kohdassa säädetään aiempaa yksityiskohtaisemmin hankealueen kartoituksen ja julkisen kuulemisen vaatimuksista. Velvollisuus kartoitukseen ja julkiseen kuulemiseen on voimassa olevan lain 4 §:ssä, jossa ei kuitenkaan ole säädetty toimien sisällöllisistä vaatimuksista uutta ryhmäpoikkeusasetusta vastaavalla tavalla. Näin ollen lain vaatimuksia tulisi täsmentää.

Asetuksen 52 artiklan 5 kohdan mukaan tuetulla hankkeella on saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna olemassa oleviin ja suunniteltuihin verkkoihin. Säännös on uusi, joten vaatimus tulisi lisätä kansalliseen lainsäädäntöön.

Asetuksen 52 artiklan 6 kohdan a ja b alakohdissa säädetään tarkemmista menettelyistä, joita on noudatettava, kun tuki myönnetään kilpailuun perustuvalla (a alakohta) tai ilman kilpailuun perustuvaa valintamenettelyä (b alakohta). Kansallisessa tukiohjelmassa tuensaaja valitaan kilpailutuksen kautta, joten siinä tulisi soveltaa 6 kohdan a-alakohtaa. Laajakaistatukilaissa säädetään jo nykyisin avoimesta, tasapuolisesta ja syrjimättömästä valintamenettelystä, siinä noudatettavista valintakriteereistä sekä tuensaajan valintaperusteista. Kyseiset säännökset vastaavat myös uutta ryhmäpoikkeusasetuksen säännöstä.

Asetuksen 52 artiklan 7 kohdassa säädetään tuensaajan velvollisuudesta tarjota tuetusta verkosta muille teleyrityksille mahdollisimman laajat aktiiviset ja passiiviset tukkutasen käyttöoikeudet. Asetuksen sääntelyä on hieman laajennettu ja tarkennettu aiemmasta. Esimerkiksi tukkutasen käyttöoikeutta ei saa jatkossa rajoittaa mastojen ja kaapelikanavien lisäksi myöskään muun passiivisen infrastruktuurin osalta. Lisäksi käyttöoikeutta koskevia ehtoja sovellettaisiin myös sellaisiin tuetun verkon osiin, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja. Tuettujen kaapelikanavien on aiemmin pitänyt olla riittävän tilavia useammille verkoille, mutta nyt vaatimus on täsmennetty koskemaan kolmea verkkoa ja verkkotopologiaa. Sääntely vastaa pääosin laajakaistatukilain 10 §:ssä ja 14 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia, mutta edellä mainitut lisäykset tulisi tehdä myös kansalliseen lakiin.

Asetuksen 52 artiklan 8 kohdassa säädetään tukkutasen käyttöoikeushinnasta. Sääntely on tarkentunut aiemmasta, ja hinnan tulisi jatkossa perustua johonkin kolmesta asetuksessa säädetystä vertailuarvosta. Laajakaistatukilain 10 §:ssä säädetään velvollisuudesta luovuttaa käyttöoikeus muille teleyrityksille kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin. Tätä vaatimusta tulisi tarkentaa asetuksen sääntelyn mukaisesti tuomalla hinnan vertailuarvot myös kansalliseen lakiin.

Asetuksen 52 artiklan 9 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta ottaa käyttöön seuranta- ja takaisinperintämenettely, jos hankkeelle myönnetyn tuen määrä ylittää 10 miljoonaa euroa. Säännös ei ole muuttunut aiemmasta eikä se aiheuta muutostarpeita kansalliseen lainsäädäntöön. Takaisinperintämenettelystä säädetään laajakaistatukilain 16 §:ssä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Tukiohjelma kohdennettaisiin edelleen nopeiden laajakaistayhteyksien tukemiseen alueilla, joille ne eivät markkinaehtoisesti rakennu. Nopealla laajakaistayhteydellä tarkoitettaisiin kuitenkin jatkossa vain kiinteitä yhteyksiä. Tukikelpoisen yhteyden vähimmäisnopeudesta

säädetään valtioneuvoston asetuksessa, jonka mukaiset nopeusvaatimukset muutettaisiin myös vastaamaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksiä.

Lakiin esitettäisiin lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset laajakaistahankkeen markkina-analyysiin liittyvästä kartoituksesta ja julkisesta kuulemisesta. Kartoituksessa huomioon otettaville verkoille asetettaisiin nopeusvaatimus, jonka mukaan huomioon otettaisiin vain verkot, jotka tarjoavat luotettavasti vähintään 100 megabittiä sekunnissa latausnopeuden. Aiemmin kartoituksessa on otettu huomioon tukikelpoisia verkkoja vastaavat verkot, eli myös yhteyksien lähetysnopeudet on otettu huomioon. Lisäksi kartoituksen toteuttamisen tarkkuustasosta otettaisiin lakiin uusi säännös. Säännös vastaisi kuitenkin pääosin kartoituksen nykyistä toteutustapaa.

Julkista kuulemista koskevia säännöksiä täsmennettäisiin lisäämällä lakiin julkisen kuulemisen kestoa ja toteutusta koskevat säännöt. Uudet säännökset vastaisivat julkisen kuulemisen nykyistä käytäntöä. Lisäksi säädettäisiin aiempaa tarkemmin siitä, minkälaiset olemassa olevat ja suunnitellut verkot teleoperaattoreiden tulisi kuulemisen yhteydessä ilmoittaa. Ajanjakso, jolta suunnitelmia pyydetäisiin voisi olla aiemmasta poiketen myös alle tai yli kolme vuotta, mikäli tuettavan verkon käyttöönotolle olisi asetettu tällainen erityinen aikaraja.

Tuensaajalla on lain nojalla velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus tuen avulla rakennettuun verkkoon muille teleyrityksille kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin. Tukutuotteiden hinnan määräytymisestä ehdotetaan säädettäväksi aiempaa tarkemmin siten, että laissa olisi lueteltu kolme vaihtoehtoista vertailuarvoa, joihin käyttöoikeuden hinnan olisi jatkossa perustuttava.

Tuen myöntämisen edellytyksiin tehtäisiin pieniä tarkennuksia ja muutoksia, jotka eivät merkittävästi vaikuttaisi nykytilaan. Tuen myöntämisen edellytyksiin sisältyvään kilpailuvaikutusten arviointiin lisättäisiin edellä mainittuja kartoitusta ja julkista kuulemista vastaavat muutokset huomioon otettavien verkkojen laatuun liittyen. Lisäksi lisättäisiin uusi ehto, jonka mukaan tuettavalla verkolla olisi saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna olemassa oleviin ja suunniteltuihin verkkoihin. Tämä edellytys täyttyy pääsääntöisesti jo tukikelpoiselle verkolle asetettujen vähimmäisnopeusvaatimusten sekä kilpailuvaikutusten arvioinnin kautta.

Tukikelpoisia kustannuksia koskeviin säännöksiin tehtäisiin täsmennys, jonka mukaan tukikelpoisia olisivat käyttäjän asuinpaikkaan ja sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien rakentamiskustannukset. Lisäksi lakiin lisättäisiin sosioekonomisen vaikuttajan määritelmä.

Lain nimike muutettaisiin, koska lain soveltamisalaa on tarkoitus muuttaa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Tuen ehdotetaan kohdistuvan jatkossa vain edistyksellisten, kiinteiden viestintäyhteyksien tukemiseen, mikä varmistaisi entistä paremmin sen, että yhteydet ovat pitkäikäisiä ja vastaavat myös tulevaisuuden teknologiakehityksen tarpeisiin. Kiinteät yhteydet pystyvät tarjoamaan ulkopuolisista olosuhteista riippumatta luotettavan ja tasalaatuisen yhteysnopeuden kaikille käyttäjille. Nykyisin suurin osa kiinteistä viestintäyhteyksistä toteutetaan valokuidulla, joka mahdollistaa teknisesti yhteyden lataus- ja lähetysnopeuden nostamisen ainakin yhteen gigabittiin sekunnissa. Tämä tukisi myös Euroopan komission ja Suomen tavoitteita siitä, että vuonna 2025 kaikilla kotitalouksilla tulisi olla mahdollisuus käyttää vähintään 100 Mbit/s yhteyksiä, joiden nopeus olisi voitava kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa.

Toisaalta mahdollisuus toteuttaa verkko vain kiinteällä teknologialla voisi jonkin verran kasvattaa verkon rakentamiskustannuksia verrattuna siihen, että myös kiinteät langattomat yhteydet olisivat tukikelpoisia. Muutos saattaisi myös vähentää isompien teleoperaattoreiden kiinnostusta tukea kohtaan, mikä voisi jonkin verran hidastaa tuen menekkiä ja tuettujen viestintäverkkojen rakentamista. Nykyisen laajakaistatukilain voimassa ollessa ei ole ehditty vielä kilpailuttaa hankealueita, joten kokemuksia hankkeiden toteuttamisesta kiinteää langatonta teknologiaa hyödyntämällä ei vielä ole. Näin ollen tukiohjelmasta saadun tiedon pohjalta ei voida arvioida, kuinka merkittäviä vaikutuksia muutoksella olisi toteutuvien hankkeiden kannalta.

Suunnitellun hankealueen kartoitusta, julkista kuulemista ja kilpailuvaikutusten arviointia koskevat tarkemmat säännökset selkeyttäisivät erityisesti sitä, minkälaiset investointisuunnitelmat voidaan ottaa huomioon arvioitaessa, rakennettaisiinko alueelle nopeita yhteyksiä markkinaehtoisesti tukitoimenpiteelle suunniteltuna ajanjaksona. Tarkoituksena on estää tilanteita, joissa hyvinkin alustavat kiinnostuksenilmaukset estäisivät tukitoimenpiteen alueella, mutta lopulta myöskään kaupallista verkkoa ei toteutettaisi. Muutokset tehostaisivat tukiohjelman kattavaa hyödyntämistä ja sitä kautta edistäisivät viestintäverkkojen rakentamista. Tarkalla sääntelyllä varmistettaisiin toisaalta myös se, etteivät tukitoimenpiteet häiritsisi aidosti suunniteltuja ja toteutumassa olevia kaupallisia hankkeita.

Laajakaistatukiohjelmalle esitetään vuoden 2022 talousarvioesityksessä 15 miljoonan euron määrärahaa. Esitetyllä tuen määrällä saatavuus nopeaan laajakaistaan saataisiin arviolta noin 30 000 uudelle kotitaloudelle. Arvio perustuu siihen, kuinka paljon aiemmalla Nopea laajakaista-tukiohjelmalla saatiin uusia kotitalouksia nopeiden kiinteiden yhteyksien piiriin. Aiemman ohjelman tietojen mukaan noin 66 miljoonan euron tuella saadaan arviolta noin 130 000 uutta kotitaloutta nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuusalueelle. Tämä tarkoittaa noin 2000 kotitaloutta miljoona valtiontukieuroa kohden. Vastaavalla suhteella viisitoista miljoonaa tukieuroa toisi noin 30 000 uutta kotitaloutta nopeiden yhteyksien saatavuusalueelle. Laskelma kuvaa valtiontuen kannustavaa vaikutusta verkkojen rakentamiseen, mutta ei verkkojen rakentamiskustannuksia kokonaisuudessaan. Valtiontuen osuus hankkeissa on ollut 33-58 % tukikelpoisista kustannuksista, minkä lisäksi verkkoja on rahoitettu kuntien tuella ja yritysten omalla rahoitusosuudella. Lisäksi on huomioitava, että nopean laajakaistayhteyden saatavuus ei tarkoita sitä, että kaikki alueella olevat kotitaloudet ostaisivat liittymää ainakaan heti verkon rakentamisvaiheessa.

Esitys koskee kuntia, jotka ovat halukkaita tukemaan alueelleen rakennettavaa verkkoa ja kykeneviä osallistumaan taloudellisesti kunnan maksuosuuteen hankkeessa. Lakiesitys ei siten tuo pakollisia menoja kunnille. Kuntien maksettavaksi tulisi valtion budjetista esitettävää 15 miljoonan euron määrärahaa kohden yhteensä 2,1–15 miljoonaa euroa, riippuen siitä, miten hankkeet jakautuvat eri maksuluokkien mukaisiin kuntiin. Lakisääteisen maksuosuutensa lisäksi kunnilla on mahdollisuus tukea hankkeita myös ylimääräisellä tuella laissa säädettyyn tuki-intensiteettiin asti. Tällaisen mahdollisen lisätuen suuruutta ja yleisyyttä on kuitenkin mahdotonta arvioida etukäteen, sillä lisätuen myöntäminen riippuu osin hankkeita toteuttavien yritysten taloudellisesta tilanteesta, hankkeiden taloudellisesta kannattavuudesta sekä kuntien päätöksistä tukea hankkeita ylimääräisellä osuudella.

Tuella voitaisiin edistää kuntien elinvoimaisuutta ja kehittymiskykyä sekä kuntalaisten mahdollisuuksia hyödyntää jatkuvasti kehittyviä digitaalisia palveluita myös niillä alueilla, joille nopeita yhteyksiä ei rakenneta markkinaehtoisesti. Tukiohjelman vaikutuksia on arvioitu laajemmin hallituksen esityksessä (HE 221/2020 vp.).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1 Tukiohjelman notifiointi komissiolle

Kansallisten valtiontukiohjelmien on aina täytettävä EU:n valtiontukisääntöjen edellytykset. Yleistä ryhmäpoikkeusasetusta soveltamalla voidaan varmistua siitä, että ohjelma täyttää vaaditut edellytykset ja sitä voidaan noudattaa ilman erillistä notifiointia komissiolle. Toinen vaihtoehto olisi poiketa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksistä ja notifioida ohjelma komissiolle. Myös tällöin olisi varmistuttava siitä, että kansallinen tukiohjelma on EU:n valtiontukisääntöjen mukainen. Tukiohjelmaan voisi olla mahdollista saada jonkinlaista liikkumavaraa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ehtoihin verrattuna, mutta jouston mahdollisuus ei todennäköisesti olisi kovin suuri ottaen huomioon EU:n viestintäverkkojen kehitystä koskevat kunnianhimoiset tavoitteet sekä tarkka kilpailuvaikutusten arviointi. Näin ollen olisi epätodennäköistä, että esimerkiksi 5G-verkkoja voitaisiin tukea ainakaan laajasti alueella, jolla on jo 4G-verkkoja. Notifiointi olisi prosessina hitaampi ja sisältäisi riskin siitä, ettei komissio kaikilta osin hyväksyisi ehdotettuja tukiohjelman sääntöjä. Näin ollen tukiohjelma jouduttaisiin keskeyttämään valmisteluprosessin ajaksi, sillä nyt voimassa olevaa tukiohjelmaa ei voida soveltaa nykyisillä säännöillään enää 3.2.2022 alkaen. Tämä menettely hidastaisi tarpeettomasti kansallisen tuen sekä EU:n elpymispaketin rahoituksen hyödyntämistä, mikä voisi vaikuttaa EU:n elpymisvälineen rahoitukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen asetetussa aikataulussa.

Lisäksi on huomioitava, että kansallisesti on linjattu jo elpymisrahoituksen hakuvaiheessa, että rahoitus tultaisiin kohdistamaan yhteyksille, jotka pystyvät tarjoamaan vähintään 100/100 megabitia sekunnissa yhteysnopeudet. Voimassa olevan lain ja valtioneuvoston asetuksen valmisteluvaiheessa saatujen tietojen perusteella harvemmin asutuilla alueilla tällaisten nopeuksien toteuttaminen 5G-verkon kiinteillä langattomilla yhteyksillä olisi joka tapauksessa hyvin epätodennäköistä vielä kahden seuraavan vuoden aikana, jolloin elpymisrahoitus tulisi myöntää.

5.2 Kunnan maksuosuuksien muuttaminen

Voimassa olevan lain valmisteluvaiheessa saatiin paljon lausuntoja erityisesti tukiohjelman mukaisista kunnan maksuosuuksista. Useissa lausunnoissa toivottiin kunnan maksuosuuksien poistamista kokonaan tai ainakin niiden alentamista nykyisestä tasostaan. Myös eduskunnan vastauksessa (EV 195/2020 vp) todettiin, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin lain tavoitteiden toteutumista ja varsinkin, että kuntien maksuosuudet eivät muodostu kohtuuttomiksi, ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin lain ja asetuksen muuttamiseksi.

Voimassa oleva tukiohjelma saatiin varsinaisesti käyntiin maaliskuun puolivälissä 2021, kun valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa (203/2021) tuli voimaan. Ennen tuen varsinaista hakuvaihetta on kartoitettava olemassa olevat ja suunnitellut verkot sekä arvioitava tuen kilpailuvaikutukset kullakin alueella. Prosessi vie aikaa, minkä vuoksi yhdenkään hankealueen kilpailutusta ei ole vielä ehditty aloittaa nykylainsäädännön aikana. Näin ollen voimassa olevan lain tavoitteiden toteutumisesta ja kunnan maksuosuuksien kohtuullisuudesta ei ole saatu vielä käytännön kokemuksia arvioinnin pohjaksi. Kunnan maksuosuuden poistamista on arvioitu jo hallituksen esityksessä HE 221/2020 vp, jolloin käytettävissä olivat jo aiemman tukiohjelman kokemukset kunnan maksuosuuksista. Aiempaan arviointiin nähden tilanne ei ole muuttunut muutoin, kuin että EU:n elpymisvälineestä on haettu tukiohjelmalle rahoitusta kansallisen budjetin lisäksi. Kunnan maksuosuuden poistaminen voisi lisätä kiinnostusta tukea kohtaan ja mahdollistaa laajakaistahankkeiden toteuttamisen myös sellaisten kuntien alueella, jotka eivät

taloudellisista syistä voi tai halua osallistua hankkeen kuluihin. Toisaalta tällöin valtiontuen osuutta hankkeissa tulisi nostaa, jolloin samalla valtiontuen määrällä voitaisiin rakentaa vähemmän yhteyksiä kuin tavalla, jossa kunta osallistuisi kustannuksiin omalla osuudellaan. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksiin liittyvä kuuden kuukauden siirtymäaika asettaa lakimuutosten valmistelulle hyvin tiukan aikataulun, minkä vuoksi kunnan maksuosuuksien tai muiden laajempien muutosten syvempi arviointi ja valmistelu samassa yhteydessä ei olisi tarkoituksenmukaista.

6 Lausuntopalaute

Lausuntokierroksella saatiin yhteensä 46 lausuntoa. Esitysluonnos oli saatavilla lausuntopalvelu.fi -sivustolla, joten kaikki halukkaat saivat mahdollisuuden lausua luonnoksesta. Saadut lausunnot ovat julkisesti saatavilla lausuntopalvelussa sekä valtioneuvoston hankeikkunassa osoitteissa:

<https://lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=ae5f4a4a-c58c-45c4-a4dc-85860d73ab69> ja <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM053:00/2021>.

Tässä luvussa esitetään tiiviisti keskeisimpiä ja useissa lausunnoissa toistuneita näkemyksiä. Tarkempi lausuntoyhteenveto on saatavilla valtioneuvoston hankeikkunassa.

Tukiohjelman tavoitteita ja tarkoitusta pidettiin yleisesti kannatettavina. Lausunnoissa katsottiin, että kaikilla kansalaisilla, yrityksillä ja julkishallinnon toimijoilla tulisi olla mahdollisuus nopeisiin viestintäyhteyksiin, joiden merkitys on entisestään kasvanut sähköisten palveluiden kehittyessä sekä etätyöskentelyn ja yleisemminkin digitaalisten palveluiden käytön yleistyessä.

Suurimmassa osassa lausunnoista pidettiin perusteltuna tuen kohdistumista jatkossa vain kiinteille yhteyksille. Useissa lausunnoissa kannatettiin myös sitä, että ohjelma noudattaisi entistä paremmin EU:n ja Suomen asettamia laajakaistatavoitteita, koska kiinteässä verkossa siirtonopeudet voidaan nostaa gigabitin sekuntinopeuteen.

Toisaalta muutamissa lausunnoissa tuotiin vahvasti esiin myös 5G-verkkojen tärkeyttä viestintäyhteyksien kehityksessä ja katsottiin, että tukiohjelman tulisi olla edelleen teknologianeutraali. Erityisesti suuremmat teleyritykset katsoivat, että voimassa olevan tukiohjelman notifiointia komissiolle olisi tullut ainakin yrittää, eikä tukiohjelmaan tulisi soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttuneita sääntöjä. Useat maakunnan liitot puolestaan katsoivat, että 5G-verkon tukeminen olisi kannatettavaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellyttämällä ehdoilla, eli alueilla, joilla 4G-kuuluvuutta ei ole tai verkon suorituskyky jää kauas ilmoitetuista nopeuksista.

Muutamassa lausunnossa katsottiin, että tuen kohdistuminen ainoastaan kiinteille yhteyksille voi vähentää teleyritysten kiinnostusta rakentaa markkinaehtoisesti 5G-verkkoja sellaisille alueille, joille voi kohdistua julkista tukea. Kiinteä verkko voisi lisätä alueen kilpailua ja samalla vähentää langattomien verkkojen käyttöastetta. Toisaalta joissakin lausunnoissa nähtiin myös mahdollisuus, että kiinteän verkon rakentaminen edistäisi välillisesti myös langattomien yhteyksien laajentumista, sillä ne tarvitsevat toimiakseen kiinteää runkoverkkoa.

Useissa lausunnoissa pidettiin tärkeinä muutoksia, joilla täsmennettäisiin suunnitellun hankealueen kartoitusta, julkista kuulemistä ja kilpailuvaikutusten arviointia koskevia säännöksiä. Erityisesti investointisuunnitelmien osalta kaivattiin täsmennystä siihen, minkälaiset suunnitelmat tulee ottaa huomioon arvioitaessa markkinaehtoisia

rakentamissuunnitelmia. Lisäksi kuulemismenettelyyn toivottiin lisää avoimuutta ilmoitettujen tietojen osalta ja toisaalta valvontaa suunnitelmien toteutumiseen. Useammassa lausunnossa pidettiin tärkeänä myös sen varmistamista, että ohjelma rajautuu vain alueille, joille nopeita yhteyksiä ei rakenneta markkinaehtoisesti.

Monessa lausunnossa tuotiin esiin, että yhteyksien tukikelpoisuuteen liittyvään 12 §:n 1 momentin 3 kohtaan esitettyjä termejä käyttäjän asuinpaikka ja sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikka tulisi selventää. Lisäksi täsmennystä kaivattiin sosioekonomisen toimijan määritelmään. Lausunnoissa katsottiin, että kaikkien alueen yritysten yhteyksien tulisi olla tukikelpoisia riippumatta siitä, missä digitalisoitumisen vaiheessa ne ovat. Lisäksi korostettiin sitä, että myös vapaa-ajan asuntojen yhteyksien tulee olla jatkossakin tukikelpoisia.

Muutamassa lausunnossa esitettiin yksittäisiä pykälämuutoksia koskien esimerkiksi nopean laajakaistayhteyden määritelmää, tukikelpoisia yhteyksiä ja markkina-analyysissä huomioon otettavien verkkojen tarjoamia nopeuksia.

Muutamassa lausunnossa kaivattiin tarkennusta vaikutusten arvioinnissa esitettyyn laskelmaan 15 miljoonan euron määrärahan vaikuttavuudesta. Arviota 30 000 kotitalouden saamisesta nopean laajakaistan piiriin pidettiin epärealistisena aiempina vuosina myönnetyn tuen, verkkojen rakentamiskustannusten sekä rakennettujen liittymien perusteella.

Useissa lausunnoissa ehdotettiin lisäksi kunnan pakollisesta maksuosuudesta luopumista tai sen kohtuullistamista sekä valtiontuen osuuden kasvattamista. Lausunnoissa nostettiin esiin muun muassa riski siitä, ettei EU:n elpymisvälineestä haettua rahoitusta saada myönnettyä komission asettamassa aikataulussa, ellei kuntaosuuksia poisteta. Kunnan maksuosuuden poistaminen edistäisi tuen menekkiä ja asettaisi kunnat tukiohjelman hyödyntämismahdollisuuden kannalta tasa-arvoisempaan asemaan.

Lausuntopalautteen perusteella erityisesti esityksen perusteluita on täydennetty ja selvennetty. Säännöskohtaisia perusteluita on täydennetty esitetyn 3 §:n 1 momentin 2 kohdan nopean laajakaistayhteyden määritelmän osalta. Kohdassa on tarkemmin selostettu, miten yhteyden edistyskellisyttä ja tasalaatuisuutta arvioitaisiin. Myös esitetyn 12 §:n säännöskohtaisia perusteluita on täydennetty käyttäjän asuinpaikan ja sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikan sekä siihen liittyvän laajasti digitalisoituneen yrityksen termien osalta. Näiden lainkohtien osalta lausunnoissa oli esitetty myös joitakin muutosehdotuksia, mutta tulkintaepäselvyyksien katsottiin korjaantuvan perusteluista täydentämällä. Muita ehdotettuja pykälämuutoksia ei ole tehty esitykseen, koska ne eivät vastanneet yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksiä tai koskivat pelkästään kansallista sääntelyä, jota ei olisi tarkoitus muuttaa nyt ehdotettujen kiireellisten muutosten yhteydessä. Vaikutusten arviointia on täydennetty kuntavaikutusten osalta ja esitetyn määrärahan riittävyyttä koskevan laskelman sisältöä on kuvattu aiempaa tarkemmin.

Tukiohjelman notifiointimahdollisuuden ja kunnan maksuosuuden muuttamisen arviointiin vaikuttavia seikkoja on kuvattu tarkemmin esityksen 5 luvussa. Tukiohjelman notifiointiin ei ole ryhdytty aiemmin kuvattujen perusteluiden lisäksi senkään vuoksi, että kansallisesti on linjattu jo EU:n elpymisrahoituksen hakuvaiheessa, että kyseinen rahoitus tultaisiin kohdentamaan vähintään symmetrisen 100 megabittiä sekunnissa nopeuden mahdollistaville yhteyksille. Voimassa olevan lain ja tukikelpoisen yhteyden vähimmäisnopeutta koskevan valtioneuvoston asetuksen valmisteluvaiheessa saatujen tietojen perusteella harvemmin asutuilla alueilla tällaisten nopeuksien toteuttaminen 5G-verkon kiinteillä langattomilla yhteyksillä olisi joka tapauksessa hyvin epätodennäköistä vielä kahden seuraavan vuoden aikana, jolloin elpymisrahoitus tulisi myöntää. Notifiointimenettelyn kesto hidastaisi myös

tukiohjelman hyödyntämismahdollisuutta, mikä voisi vaikuttaa EU:n elpymisvälineen rahoitukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen asetetussa aikataulussa.

Lausuntokierroksen jälkeen on pidetty tärkeänä lisätä esitykseen hankealueen kartoitusta täsmäntävä säännös, jossa määritellään, minkälaiset kotitaloudet ja toimitilat voidaan katsoa verkon peittoalueella oleviksi (4 a § 3 mom.) sekä tukkutuotteiden hinnoittelua tarkentava säännös (10 a §). Ehdotetut säännökset vastaavat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksiä. Lisäksi lain nimike ehdotetaan muutettavaksi, koska lain soveltamisalaa on tarkoitus muuttaa.

7 Säännöskohtaiset perustelut

Laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain nimike esitetään muutettavaksi. Uusi nimike olisi: Laki kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta. Laki on ollut aiemmin teknologianeutraali, eli sitä on sovellettu sekä kiinteiden että langattomien laajakaistaverkkojen rakentamiseen. Jatkossa laki koskisi vain kiinteiden laajakaistaverkkojen rakentamisen tukea.

3 §. *Määritelmät.* Voimassa olevan lain 3 pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan nopealla laajakaistayhteydellä tarkoitetaan yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyskellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa. Määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa määritelmän mukaiset yhteydet voisivat olla vain kiinteän verkon teknologialla toteutettuja. Yhteyden edistyskellisyyttä ja tasalaatuisuutta arvioitaisiin lähtökohtaisesti samoin, kuin aiemminkin. Yhteyden olisi oltava toimintavarma ja sen tekniikan tulisi riittää pitkälle tulevaisuuteen. Se, millaista viestintäpalvelua kulloinkin voidaan pitää edistyskellisenä, muuttuu ajan kuluessa ja tekniikan kehittyessä. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon ainakin yhteyden tarjoamat lataus- ja lähetysnopeudet. Yhteyden tasalaatuisuudella tarkoitettaisiin sitä, että verkkojen tulisi tuottaa palveluita erittäin suurella tilajakohtaisella nopeudella riippumatta palvelun samanaikaisten käyttäjien määrästä. Koska määritelmä koskisi jatkossa vain kiinteitä yhteyksiä, laissa tarkoitettu nopea laajakaistayhteys voitaisiin käytännössä toteuttaa nykyteknologialla joko kaapelimodeemi- tai valokuituverkkona. Nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta säädettäisiin edelleen 12 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Muutos johtuu tukiohjelmaan sovellettavan ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksesta, jonka myötä asetuksessa on erilaiset edellytykset kiinteän ja langattoman verkon tukemiselle. Langattoman verkon tukemiselle asetettujen ehtojen mukaan esimerkiksi 5G-verkkoa voitaisiin tukea vain alueella, jolla on saatavilla korkeintaan 3G-verkkoja. Suomessa 4G-verkot kattavat jo lähes 100 % kotitalouksia, minkä vuoksi 5G-verkoille ei jäisi juuri lainkaan tukikelpoisia alueita. Näin ollen kansallinen tukiohjelma tulisi kohdistaa vain kiinteiden verkkojen rakentamiseen. Kiinteiden verkkojen tukea koskevista ehdoista säädetään ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklassa.

4 §. *Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi.* Nykyisessä 4 §:n 2 momentissa säädetään Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysiin liittyvästä julkisesta kuulemisesta. Momentti ehdotetaan kumottavaksi, sillä ehdotuksen mukaan julkisesta kuulemisesta säädettäisiin jatkossa aiempaa tarkemmin uudessa 4 b §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädetään Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta ottaa huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014) säädetyt kartoituksen ja ennusteen tulokset markkina-analyysia tehdessään. Sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa tarkoitettua kartoitusta käytetään esimerkiksi tilanteissa, joissa suunnitellaan uusia tukitoimenpiteitä jäsenvaltion alueelle. Pykälään lisättäisiin selvyyden vuoksi virastolle velvollisuus myös erillisen julkista tukea koskevan kartoituksen tekemiseen. Julkista tukea

koskevan kartoituksen olisi täytettävä tässä laissa säädetyt vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto on tähänkin asti tehnyt erillisen julkista tukea koskevan kartoituksen, mutta sen edellytyksistä ei ole säädetty tarkemmin laissa. Muutos tehtäisiin, jotta ehdotetun 4 a §:n säännökset voitaisiin yhdistää selkeämmin valtiontuen hakuprosessia koskevaan kartoitukseen.

4 a §. *Julkista tukea koskeva kartoitus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, jossa säädettäisiin markkina-analyysissä käytettävän kartoituksen vaatimuksista. Säännös vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 4 kohdan a alakohtaa.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin kartoituksessa yksilöitävistä kohdealueista ja siinä huomioon otettavista olemassa olevista verkoista. Kartoituksessa olisi otettava huomioon sellaiset verkot, jotka pystyvät tarjoamaan luotettavasti vähintään 100 megabittia sekunnissa latausnopeuden. Nopeuden luotettavuudella tarkoitettaisiin sitä, ettei yhteyden nopeus vaihtelee merkittävästi ulkopuolisista tekijöistä, kuten samanaikaisten käyttäjien lukumäärästä tai säästä johtuen.

Ehdotetun 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin kartoituksen teknisestä toteutustavasta. Kiinteiden verkkojen osalta kartoitus olisi tehtävä aina osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella. Kiinteiden langattomien liityntäverkkojen osalta kartoitus voitaisiin vaihtoehtoisesti tehdä myös enintään 100 x 100 metrin suuruisten ruutujen perusteella. Kartoituksen toteutustavasta ei ole aiemmin säädetty laissa, mutta se on käytännössä tehty kiinteiden verkkojen osalta tähänkin asti osoitetasolla. Langattomien verkkojen osalta kartoitus on tehty 250 x 250 metrin ruutujen perusteella, joten sen osalta tarkkuusvaatimus tiukkenisi. Tämä vaatisi merkittäviä muutoksia Liikenne- ja viestintäviraston järjestelmiin, muun muassa kapasiteetin ja laskentatehon lisäämisen vuoksi. Vaihtoehtona olisi kuitenkin toteuttaa kartoitus osoitetasolla myös kiinteiden langattomien verkkojen osalta.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin siitä, millaiset kotitaloudet ja toimitilat katsottaisiin verkon peittoalueella oleviksi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Kohteen ei tarvitsisi olla verkkoon liitetty, jotta se voitaisiin katsoa verkon peittoalueella olevaksi. Olennaista olisi kuitenkin, että kotitalous tai toimitila voitaisiin liittää verkkoon lyhyessä ajassa ja loppukäyttäjän kannalta tavanomaisella kytkentämaksulla. Tavanomainen kytkentämaksu ei saisi sisältää lisäkustannuksia, eikä se saisi olla korkeampi, kuin keskimääräinen verkon kytkentämaksu Suomessa. Kotitalouden tai toimitilan liittäminen verkkoon ja palvelun aktivoiminen olisi pystyttävä tekemään neljän viikon kuluessa pyynnöstä. Momentti vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 139 a kohdan määritelmää verkon peittoalueella olevista kotitalouksista ja toimitiloista.

4 b §. *Julkinen kuuleminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 b §, jossa säädettäisiin markkina-analyysiin liittyvän julkisen kuulemisen edellytyksistä. Säännös vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 4 kohdan b alakohtaa.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin julkisen kuulemisen toteutustavasta. Liikenne- ja viestintäviraston olisi julkaistava tiedot suunnitellusta laajakaistahankkeesta verkkosivuillaan. Yleensä kuulemisvaiheessa hankkeesta on tiedossa ainakin suunniteltu hankealue ja suunnitellun hankkeen toteuttamisen aikataulu. Kuulemisen olisi kestävä vähintään 30 päivää. Liikenne- ja viestintävirasto on toteuttanut julkisen kuulemisen aiemminkin vastaavalla tavalla, joten säännös ei muuttaisi nykykäytäntöä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin tiedoista, jotka teleyritysten tulisi kuulemisen yhteydessä ilmoittaa. Teleyritysten tulisi toimittaa kuulemisessa sellaiset

hankealueen nykyiset ja uskottavasti suunnitteilla olevat verkkonsa, jotka pystyvät tarjoamaan kohdealueella käyttäjälle luotettavasti vähintään 100 megabittiä sekunnissa latausnopeudet. Tiedot tulisi toimittaa 4 a §:ssä säädettyä kartoitusta koskevien edellytysten mukaisesti.

Muutos täsmentäisi ensinnäkin sitä, että olemassa olevasta verkosta tulisi pystyä tarjoamaan vaadittua yhteysnopeutta luotettavasti. Vaaditun nopeuden täyttäviä tuotteita tulisi näin ollen olla aidosti mahdollista tarjota alueen käyttäjille ja verkon kapasiteetin tulisi olla riittävä tuotteiden kattavaan tarjontaan. Näin ollen sellaisia verkkoja ei otettaisi huomioon, joista teoriassa voitaisiin saada vaadittu nopeus rajatulle määrälle asiakkaita, tai joissa yhteysnopeus voisi vaihdella merkittävästi olosuhteista riippuen. Sama arviointi koskisi suunnitteilla olevia verkkoja. Lisäksi säännöksessä viitattaisiin uskottavaan suunnitelmaan, mikä edellyttäisi, että suunnitelman eteen on tehty jo jonkinlaisia konkreettisia toimenpiteitä. Suunnitelman uskottavuutta voitaisiin arvioida esimerkiksi liiketoimintasuunnitelman ja sen liiteasiakirjojen sekä yksityiskohtaisen verkon käyttöönottoaikataulun perusteella. Tällä pyritäisiin varmistumaan siitä, etteivät yksityisen investoijan pelkät alustavat kiinnostuksenilmaukset voisi estää tukitoimenpiteitä alueilla, joille kaupallista investointia ei lopulta toteutettaisi lainkaan tai ainakaan samassa ajassa tukitoimenpiteen kanssa.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin julkisessa kuulemisessa huomioon otettavien verkon rakentamissuunnitelmien enimmäisaikarajasta. Suunnitelmat otettaisiin huomioon samalta ajalta, jonka aikana tuettu verkko olisi tarkoitus ottaa käyttöön. Verkon käyttöönotolle asetettu aikaraja ei saisi kuitenkaan olla alle kahta vuotta. Aiemmin verkkosuunnitelmat on otettu aina huomioon kolmen vuoden ajalta, joten säännös tuo lisää joustavuutta kuulemismenettelyyn. Esimerkiksi suunnitellun hankkeen laajuus voisi vaikuttaa sen käyttöönoton aikatauluun.

9 §. *Muu julkinen tuki.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin tuensaajan saaman mahdollisen InvestEU-rahoituksen vaikutuksesta pykälän 1 momentissa säädettyyn tuen enimmäismäärään. Ehdotetun momentin mukaan tuensaajalle myönnettyä InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ei otettaisi huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 16 jaksossa säädettyjen rahoitustuotteiden piiriin. Jos tuensaaja olisi saanut hankkeelleen rahoitusta InvestEU-rahaston kautta, julkisen tuen enimmäismäärä laskettaisiin vähentämällä hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista InvestEU-rahaston tuella myönnetyn rahoituksen nimellismäärä, jolloin tulokseksi saadaan jäljellä olevat tukikelpoiset kokonaiskustannukset. Tuen enimmäismäärää sovellettaisiin vähennyksen jälkeen jäljellä oleviin tukikelpoisiin kokonaiskustannuksiin. Säännös vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 8 artiklan 3 kohdan b alakohtaa, johon on lisätty kyseinen poikkeus InvestEU-rahoitusta koskien.

10 §. *Tuen myöntämisen edellytykset.* Pykälässä säädetään tuen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 1 ja 3 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyt määräajat käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudelle ja niihin liittyvien tietojen julkaisuvelvollisuudelle eivät koske tuen avulla rakennettuja mastoja ja kaapelikanavia. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, etteivät edellä mainitut määräajat koskisi myöskään muuta fyysistä infrastruktuuria. Muutos vastaa ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 7 kohdan säännöstä, jonka mukaan tukkutason käyttöoikeutta fyysiseen infrastruktuuriin, mukaan lukien kaapelikanavat ja mastot, ei saa rajoittaa ajallisesti. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 7 kohtaa vastaava säännös, jonka mukaan samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja on sovellettava koko tuettuun verkkoon, mukaan lukien verkon osat, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Pykälän 4 momentin mukaan tuen avulla rakennettavissa kaapelikanavissa on oltava riittävästi tilaa useille kaapeliverkoille ja verkkotopologioille. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaapelikanavien tulisi olla riittävän tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle. Muutos perustuu ryhmäpoikkeusasetuksen uuden 52 artiklan 7 kohdan säännökseen, jossa kaapelikanavien vaadittu tilavuus on määritelty aiempaa tarkemmin. Sanamuodon muutos useista verkoista kolmeen verkkoon täsmäntäisi vaatimusta, mutta se ei käytännössä aiheuttaisi merkittävää muutosta voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna.

Pykälän 5 momentissa säädetään laajakaistahankkeen kilpailuvaikutusten huomioon ottamisesta tukea myönnettäessä. Voimassa olevan momentin mukaan tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole nopeita laajakaistayhteyksiä, ja jolle niitä ei todennäköisesti rakenneta kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana. Nopea laajakaistayhteys on viitannut tukikelpoisen yhteyden nopeuteen, eli tukikelpoisia alueita määriteltäessä on otettu huomioon vain sellaiset verkot, jotka pystyvät tarjoamaan vähintään tukikelpoiselta yhteydeltä vaaditut vähimmäisnopeudet. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tukea voitaisiin myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti vähintään 100 megabitia sekunnissa latausnopeuden. Tällaisia verkkoja ei myöskään saisi olla uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön alueella seuraavan kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Vaatimusta siitä, että verkko pystyy tarjoamaan luotettavasti vaaditun nopeuden sekä verkkosuunnitelmien uskottavuutta arvioitaisiin samoin kuin 4 b §:n 2 momentissa säädetyn julkisen kuulemisen yhteydessä. Muutos vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen uuden 52 artiklan 3 kohdan b alakohdan säännöstä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, joka sisältäisi ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 5 kohdan mukaisen uuden vaatimuksen tukikelpoisen verkon tarjoamasta merkittävästä parannuksesta alueella olemassa oleviin tai uskottavasti suunnitteilla oleviin verkkoihin nähden.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti merkittävä parannus toteutuisi, jos tuetun toimenpiteen tuloksena laajakaistaverkkoon tehdään merkittävä uusi investointi ja tuettu infrastruktuuri tuo merkittäviä uusia valmiuksia markkinoille laajakaistaliittymäpalvelun saatavuuden ja kapasiteetin, nopeuksien ja kilpailun osalta verrattuna olemassa oleviin tai uskottavasti suunnitteilla oleviin verkkoihin. Lisäksi momenttiin lisättäisiin samaan ryhmäpoikkeusasetuksen kohtaan sisältyvä vaatimus, jonka mukaan hankkeen tulisi sisältää merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei tukikelpoinen hanke voisi rajoittua pelkästään verkon aktiivisten elementtien päivittämiseen liittyviin investointeihin.

Nykyinen 10 §:n 6 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 7 momentiksi. Momentissa mainittu tukikelpoisen laajakaistahankkeen kokonaiskustannusten enimmäismäärä ehdotetaan muutettavaksi 70 miljoonasta eurosta 100 miljoonaan euroon. Muutos vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ilmoituskynnysarvoja koskevan 4 artiklan 1 kohdan y alakohtaa, jonka mukaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta ei sovelleta tukeen laajakaistainfrastruktuureille, jonka kokonaiskustannukset ylittävät 100 miljoonaa euroa hanketta kohden.

10 a §. *Tukkuutuotteiden hinnoittelu.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 a §, jossa säädettäisiin tuen avulla rakennetun verkon tukkuutuotteiden hinnoittelusta. Pykälä vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 8 kohdan mukaista tukkutason käyttöoikeushintaa koskevaa vaatimusta. Säännöksellä tarkennettaisiin 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun kohtuullisen hinnan vaatimusta. Pykälän mukaan tukkutason käyttöoikeuden hinnan olisi perustuttava johonkin kolmesta mainitusta vertailuarvosta. Vertailuarvot olisi lueteltu ensisijaisuusjärjestyksessä, eli niiden valinta perustuisi siihen, onko ensimmäisissä kohdissa olevia tietoja olemassa.

12 §. *Tukikelpoiset kustannukset.* Voimassa olevan 12 pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan tukikelpoisia kustannuksia ovat kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuin- tai sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa. Kohdan sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä puhuttaisiin käyttäjän asuinpaikasta ja sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikasta. Käyttäjän asuinpaikalla tarkoitettaisiin kotitalouksien vakinaisia ja vapaa-ajan asuntoja, kuten aiemminkin. Kotitalouksille tarkoitetuista yhteyksistä käytetty termi ei muuttuisi ja sitä sovellettaisiin edelleen riippumatta siitä, onko kyseessä vakinainen asunto vai kotitalouden toissijainen tai vapaa-ajan asunto. Sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikalla tarkoitettaisiin saman pykälän 2 momentissa määriteltyjen sosioekonomisten vaikuttajien toimitiloja. Muutos johtuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 3 kohdan b alakohdasta, jonka mukaan tukikelpoinen on investointi, jossa kiinteä laajakaistaverkko otetaan käyttöön kotitalouksien ja sosioekonomisten vaikuttajien yhdistämiseksi verkkoon.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin sosioekonomisen vaikuttajan määritelmästä. Ehdotetun momentin mukaan sosioekonomisia vaikuttajia olisivat ensinnäkin yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan. Sosioekonomisten hyötyjen tuottaminen voisi olla suoraa tai välillistä, ja se voisi perustua yhteisön tehtävään, luonteeseen tai sijaintiin. Yhteisön vaikutusalueeksi katsottaisiin sen sijaintiin perustuva lähialue sekä ne alueet, joille yhteisön vaikutukset ulottuvat esimerkiksi palveluiden tarjoamisen kautta. Määritelmän tarkoittamia yhteisöjä olisivat muun muassa viranomaiset sekä julkiset tai yksityiset yhteisöt, joille on annettu tehtäväksi tuottaa yleishyödyllisiä palveluja tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja. Lisäksi sosioekonomisia vaikuttajia olisivat laajasti digitalisoituneet yritykset. Tällaisia olisivat ainakin yritykset, joiden toiminta ja kehitysmahdollisuudet edellyttävät edistyksellisiä viestintäyhteyksiä. Laajasti digitalisoituneet yritykset tarkoittaisivat myös sellaisia yrityksiä, jotka tulevaisuudessa tarvitsevat nopeita yhteyksiä. Nyky-yhteiskunnassa voitaisiin katsoa, että käytännössä kaikki yritykset tulevat tarvitsemaan edistyksellisiä viestintäyhteyksiä pystyäkseen toimimaan jatkuvasti kehittyvässä viestintäympäristössä. Laadukkaiden viestintäyhteyksien tarve voi liittyä yrityksen varsinaiseen toimintaan, digitaalisten palveluiden tarjoamiseen tai esimerkiksi markkinointiin ja muihin välttämättömiin yritystoiminnan tehtäviin. Toimivien digitaalisten yhteyksien tarvetta voidaan pitää yrityksille erityisen tärkeänä Suomen pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen vuoksi. Määritelmä vastaisi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 139 b kohdassa säädettyä sosioekonomisen vaikuttajan määritelmää.

Pykälän 2 momentti siirrettäisiin uudeksi 3 momentiksi, 3 momentti siirrettäisiin uudeksi 4 momentiksi, 4 momentti siirrettäisiin uudeksi 5 momentiksi ja 5 momentti siirrettäisiin uudeksi 6 momentiksi. Näiden momenttien sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 artiklan 3 kohdan b alakohdassa säädetty tukikelpoisen laajakaistayhteyden vähimmäisnopeus saatettaisiin osaksi kansallista tukiohjelmaa muuttamalla kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa annettua valtioneuvoston asetusta. Muutokset valmisteltaisiin lakimuutosten kanssa samanaikaisesti.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 3.2.2022. Lisäksi ehdotetaan, että laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Laajakaistarakentamisen tukea voidaan pitää elinkeinon harjoittamisen kannalta merkittävänä varallisuusarvoisena etuutena. Tuen kohdistumista vain kiinteän verkon teknologialla toteutetuille verkoille on syytä arvioida perustuslain mukaisen elinkeinovapauden kannalta. Muutos aiheuttaisi sen, ettei 5G-verkon teknologialla toteutetuille kiinteille langattomille yhteyksille voisi jatkossa saada tukea.

Kansalliset valtiontukitoimenpiteet ovat vahvasti sidottuja Euroopan unionin valtiontukisääntelyyn ja siinä asetettujen edellytysten täyttymiseen. Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa säädetään muun muassa siitä, etteivät tukitoimenpiteet saa vääristää kilpailua. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tavoitteena on todeta tietyt tukimuodot soveltuviksi sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti. Soveltamalla tukiohjelmaan yleistä ryhmäpoikkeusasetusta, voidaan varmistua siitä, että tukiohjelma täyttää kaikki EU:n valtiontukisääntelyn edellytykset. Toisaalta ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen edellyttää sitä, että tukiohjelma täyttää kaikki tiettyä tukitoimenpidettä koskevat edellytykset. Näin ollen ehtojen noudattamisen suhteen ei jää kansallista harkintavaltaa.

Tukiohjelman soveltuminen jatkossa vain kiinteille yhteyksille johtuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 52 a artiklan säännöksestä, jonka mukaan 5G-verkkoja voidaan tukea vain alueilla, joilla ei ole 4G tai 5G-verkkoja. Suomessa 4G-verkon peitto kattaa 99,9 % väestöstä, joten tukikelpoisia alueita ei käytännössä ole. Valtiontuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tuki häiritse kilpailua, mikä arvioidaan markkina-analyysillä. Näin ollen tuen vaikutukset kaupalliseen laajakaistarakentamiseen minimoidaan. Se, että tukikelpoiset yhteydet tulisi jatkossa rakentaa kiinteää teknologiaa käyttäen, vaikuttaa jonkin verran teleyritysten mahdollisuuden vaikuttaa tukihankkeiden toteutukseen. Muutoksella ei kuitenkaan arvioida olevan laaja-alaista vaikutusta teleyritysten toimintaan, sillä tuki kohdistuu vain alueille, joilla kaupallista nopean laajakaistan tarjontaa ei ole. Myös mahdollisuudet toteuttaa lain tarkoittamia nopeita ja tasalaatuisia yhteyksiä langattomalla teknologialla ovat vielä rajalliset.

Edellä kerrotuilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain (1262/2020) 4 §:n 2 momentti, *muutetaan* lain nimike, 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 4 §:n 3 momentti sekä 10 ja 12 § sekä *lisätään* lakiin uusi 4 a ja 4 b §, 9 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

Laki

kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *nopealla laajakaistayhteydellä* kiinteää yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa;

4 §

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintäviraston tulee markkina-analyysia tehdessään ottaa huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 51 a §:ssä tarkoitetun maantieteellisen kartoituksen ja ennusteen tulokset ja lisäksi tehdä erillinen julkista tukea koskeva kartoitus, jonka tulee täyttää 4 a §:ssä säädetyt vaatimukset.

4 a §

Julkista tukea koskeva kartoitus

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun markkina-analyysissä käytettävän julkista tukea koskevan kartoituksen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) kartoituksessa on yksilöitävä maantieteelliset kohdealueet, jotka julkisen tuen on tarkoitus kattaa, ja siinä on otettava huomioon kaikki nykyiset julkiset ja yksityiset verkot, jotka pystyvät luotettavasti tarjoamaan tiedonsiirron, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittiä sekunnissa;

2) kartoitus on tehtävä:

a) kiinteiden verkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella;

b) kiinteiden langattomien liityntäverkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella tai enintään 100 x 100 metrin suuruisten ruutujen perusteella.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa kotitalouksien ja toimitilojen katsotaan olevan verkon peittoalueella, jos ne on jo liitetty verkkoon tai voidaan liittää verkkoon ja aktivoida palvelu enintään neljän viikon kuluessa pyynnöstä loppukäyttäjän kannalta tavanomaisella kytkentämaksulla, joka ei saa sisältää lisäkustannuksia tai poikkeuksellisia kustannuksia eikä olla korkeampi, kuin keskimääräinen verkon kytkentämaksu Suomessa.

4 b §

Julkinen kuuleminen

Liikenne- ja viestintäviraston on julkaistava suunniteltua laajakaistahanketta koskevat tiedot verkkosivuillaan julkista kuulemistä varten. Julkisen kuulemisen on kestävä vähintään 30 päivää.

Julkisessa kuulemisessa markkinoilla toimiville teleyrityksille on varattava tilaisuus esittää huomautuksensa hankkeesta ja toimittaa 4 a §:n mukaisesti perustellut tiedot olemassa olevista verkoistaan sekä sellaisista verkoistaan, jotka ne uskottavasti suunnittelevat ottavansa käyttöön kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta. Teleyritysten ilmoittamien verkkojen on pystyttävä tarjoamaan kohdealueella luotettavasti tiedonsiirto, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittia sekunnissa.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto asettaa tuettavan infrastruktuurin käyttöönotolle kolmea vuotta lyhyemmän tai pidemmän enimmäisaikarajan, samaa aikarajaa on käytettävä myös arvioitaessa, onko 2 momentissa tarkoitettuja verkkoja uskottavasti suunnitteilla. Verkon käyttöönotolle asetettu enimmäisaikaraja ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

9 §

Muu julkinen tuki

Tuensaajalle InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 1 artiklassa tarkoitetun InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ja sen kattamia kustannuksia ei oteta huomioon laskettaessa tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluu tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) N:o 2021/1237, 16 jaksossa säädettyihin rahoitustuotteisiin.

10 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksien mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja, kaapelikanavia eikä muuta fyysistä infrastruktuuria. Samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja sovelletaan koko tuettuun verkkoon sekä verkon osiin, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annetusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti tiedonsiirron, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittia sekunnissa, ja jolla niitä ei ole uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Verkon käyttöönotolle asetettu enimmäisaikaraja ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

Tuetulla hankkeella on saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna verkkoihin, jotka ovat olemassa tai joiden käyttöönotto on uskottavasti suunnitteilla kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Hankkeen on sisällettävä merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin.

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään 100 miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

10 a §

Tukku tuotteiden hinnoittelu

Edellä 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun käyttöoikeuden hinnan on perustuttava johonkin seuraavista vertailuarvoista:

1) jäsenvaltion tai unionin vertailukelpoisilla kilpailualueilla vallitsevat keskimääräiset julkaistut tukkuhinnat;

2) jos 1 kohdan mukaisia julkaistuja hintoja ei ole, Liikenne- ja viestintäviraston kyseisille markkinoille ja palveluille jo asettamat tai hyväksymät säännellyt hinnat;

3) jos 1 ja 2 kohdan mukaisia julkaistuja tai säänneltyjä hintoja ei ole, hinnoittelun on noudatettava alakohtaisen sääntelyjärjestelmän mukaisesti määrättyä kustannussuuntautuneisuutta ja menetelmää.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat kustannukset, jotka ovat:

- 1) syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuinpaikkaan tai sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja sosioekonomisia vaikuttajia ovat:

- 1) yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan;
- 2) laajasti digitalisoituneet yritykset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokrakustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle;
- 3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liityntäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2022.

Laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 21.10.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka

Laki**laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain (1262/2020) 4 §:n 2 momentti,
muutetaan lain nimike, 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 4 §:n 3 momentti sekä 10 ja 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a ja 4 b § sekä 9 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***Laki laajakaistarakentamisen tuesta****Laki kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta**

3 §

3 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) nopealla laajakaistayhteydellä yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa;

2) nopealla laajakaistayhteydellä *kiinteää* yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa;

4 §

4 §

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintävirasto varaa markkinoilla toimiville teleyrityksille tilaisuuden ilmoittaa olemassa olevista verkoistaan sekä kaupallisista investointihankkeistaan seuraavan kolmen vuoden ajalle.

Liikenne- ja viestintäviraston tulee markkina-analyysia tehdessään ottaa huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 51 a §:ssä tarkoitettun

(kumotaan 2 mom.)

Liikenne- ja viestintäviraston tulee markkina-analyysia tehdessään ottaa huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 51 a §:ssä tarkoitettun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maantieteellisen kartoituksen ja ennusteen tulokset.

maantieteellisen kartoituksen ja ennusteen tulokset ja lisäksi tehdä erillinen julkista tukea koskeva kartoitus, jonka tulee täyttää 4 a §:ssä säädetyt vaatimukset.

(uusi 4 a §)

4 a §

Julkista tukea koskeva kartoitus

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun markkina-analyyssissä käytettävän julkista tukea koskevan kartoituksen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) kartoituksessa on yksilöitävä maantieteelliset kohdealueet, jotka julkisen tuen on tarkoitus kattaa, ja siinä on otettava huomioon kaikki nykyiset julkiset ja yksityiset verkot, jotka pystyvät luotettavasti tarjoamaan tiedonsiirron, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittiä sekunnissa;

2) kartoitus on tehtävä:

a) kiinteiden verkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella;

b) kiinteiden langattomien liityntäverkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella tai enintään 100 x 100 metrin suuruisten ruutujen perusteella.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa kotitalouksien ja toimitilojen katsotaan olevan verkon peittoalueella, jos ne on jo liitetty verkkoon tai voidaan liittää verkkoon ja aktivoida palvelu enintään neljän viikon kuluessa pyynnöstä loppukäyttäjän kannalta tavanomaisella kytkentämaksulla, joka ei saa sisältää lisäkustannuksia tai poikkeuksellisia kustannuksia eikä olla korkeampi, kuin keskimääräinen verkon kytkentämaksu Suomessa.

(uusi 4 b §)

4 b §

Julkinen kuuleminen

Liikenne- ja viestintäviraston on julkaistava suunniteltua laajakaistahanketta koskevat tiedot verkkosivuillaan julkista kuulemista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varten. Julkisen kuulemisen on kestettävä vähintään 30 päivää.

Julkisessa kuulemisessa markkinoilla toimiville teleyrityksille on varattava tilaisuus esittää huomautuksensa hankkeesta ja toimittaa 4 a §:n mukaisesti perustellut tiedot olemassa olevista verkoistaan sekä sellaisista verkoistaan, jotka ne uskottavasti suunnittelevat ottavansa käyttöön kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta. Teleyritysten ilmoittamien verkkojen on pystyttävä tarjoamaan kohdealueella luotettavasti tiedonsiirto, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittiä sekunnissa.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto asettaa tuettavan infrastruktuurin käyttöönotolle kolmea vuotta lyhyemmän tai pidemmän enimmäisaikarajan, samaa aikarajaa on käytettävä myös arvioitaessa, onko 2 momentissa tarkoitettuja verkkoja uskottavasti suunnitteilla. Verkon käyttöönotolle asetettu enimmäisaikaraja ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

9 §

9 §

Muu julkinen tuki

Muu julkinen tuki

 (uusi 3 mom.)

Tuensaajalle InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 1 artiklassa tarkoitetun InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ja sen kattamia kustannuksia ei oteta huomioon laskettaessa tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluu tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) N:o 2021/1237, 16 jaksossa säädettyihin rahoitustuotteisiin.

10 §

10 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tuen myöntämisen edellytykset

Tuen myöntämisen edellytykset

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksien mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja ja kaapelikanavia.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annetusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksien mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja, kaapelikanavia eikä muuta fyysistä infrastruktuuria. Samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja sovelletaan koko tuettuun verkkoon sekä verkon osiin, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annetusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän

Voimassa oleva laki

tilavia useille kaapeliverkoille ja erilaisille verkkotopologioille.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole nopeita laajakaistayhteyksiä ja jolle niitä ei todennäköisesti rakenneta kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana.

(uusi 6 mom.)

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään 70 miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan mukaisesti katsottava vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.

(uusi 10 a §)

Ehdotus

tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti tiedonsiirron, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittiä sekunnissa, ja jolla niitä ei ole uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön kaupallisin ehdoin seuraavan kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Verkon käyttöönotolle asetettu enimmäisaikaraja ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

Tuetulla hankkeella on saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna verkkoihin, jotka ovat olemassa tai joiden käyttöönotto on uskottavasti suunnitteilla kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Hankkeen on sisällettävä merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin.

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään 100 miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

10 a §

Tukku tuotteiden hinnoittelu

Edellä 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun käyttöoikeuden hinnan on perustuttava johonkin seuraavista vertailuarvoista:

1) jäsenvaltion tai unionin vertailukelpoisilla kilpailluilla alueilla vallitsevat keskimääräiset julkaistut tukkuhinnat;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) jos 1 kohdan mukaisia julkaistuja hintoja ei ole, Liikenne- ja viestintäviraston kyseisille markkinoille ja palveluille jo asettamat tai hyväksymät säännellyt hinnat;

3) jos 1 ja 2 kohdan mukaisia julkaistuja tai säänneltyjä hintoja ei ole, hinnoittelun on noudatettava alakohtaisen sääntelyjärjestelmän mukaisesti määrättyä kustannussuuntautuneisuutta ja menetelmää.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat:

- 1) kustannukset, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) kustannukset, jotka ovat syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) kustannukset, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuin- tai sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

(uusi 2 mom.)

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokratkustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle; ja
- 3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liittymäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat kustannukset, jotka ovat:

- 1) syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuinpaikkaan tai sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja sosioekonomisia vaikuttajia ovat:

- 1) yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan;
- 2) laajasti digitalisoituneet yritykset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokratkustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle;
- 3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liittymäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

Voimassa oleva laki

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Ehdotus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2022.

Laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Asetusluonnos

Valtioneuvoston asetus

kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta
laajakaistahankkeessa annetun asetuksen (203/2021) 2 §:n 1 momenttia sekä
kumotaan 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

Nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeus

Nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeus on saapuvassa liikenteessä 300 megabittia sekunnissa ja lähtevässä liikenteessä 100 megabittia sekunnissa.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2022.

Laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän asetuksen voimaantuloa, sovelletaan asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.